

Biologisch tuinieren: meer plezier met de milieuvriendelijke moestuin.

Misschien heb je zin om een moestuintje te beginnen of heb je al een moestuin, maar ben je benieuwd naar tips om het eens anders aan te pakken? Iedereen kan met veel plezier milieuvriendelijker of zelfs helemaal biologisch tuinieren door vanuit enkele uitgangspunten de eerste stappen te nemen. Je gaat uit van wat de natuur je kan geven en gebruikt de natuurlijke mogelijkheden om je tuin in te richten, je groentes te kiezen, te verzorgen en dan lekker genieten van je oogst!

Stap 1: Kijk eerst eens goed naar je tuin.

Ligt de tuin beschut of open en winderig? Heb je voldoende licht en warmte? Je moestuin heeft minstens 6 uur per dag zonlicht nodig. Een ligging op het zuiden is hierbij gunstig. Wat beschutting tegen de noordwesten wind geeft in het voorjaar een betere groei.

En hoe is de bodemstructuur? Is het zware kleigrond of juist zanderig? Hoe vochtig is de grond? Staat het vol met ongewenste planten, of ligt het er gewied en aangeplant bij?

Stap 2: geef je planten een warm welkom met geschikte grond.

In het riviereengebied in het zuiden van Utrecht is de grondsoort overwegend klei. Meestal zware, vruchtbare grond die niet heel makkelijk te bewerken is. Je doet er dan goed aan de grond wat luchtiger te maken met compost, humus, of, met mate, wat zand. De doorlaatbaarheid voor lucht en water wordt verbeterd en plantjes kunnen makkelijker wortelen. En er zitten al veel bodemverbeteraars in de grond gratis en voor niets, zoals regenwormen, andere bodemdiertjes en bacteriën die de grond voorverteren zodat de planten de voedingsstoffen goed kunnen opnemen.

Allemaal hulpjes van de natuur. Werk dus samen met de natuur en niet ertegenin, want gezonde aarde geeft gezonde groente. Compost kun je zelf maken van tuinafval. Er zijn kant-en-klare compostvaten te koop, en je kunt ook zelf een composthoop of bak maken. Leg onderop eerst een laagje grof materiaal en daarop keuken- en / of tuinafval, door elkaar gemengd. Grote stukken verklein je tot 5 cm. De zomer is een goede tijd om een compostbak op te zetten, omdat je dan voldoende tuinafval hebt en de warmte de vertering bespoedigt. Na een half jaar tot een jaar heb je prachtige zwarte compost waarmee je de grond weer kunt verbeteren.

Ook kan het werken met groenbemesters je veel plezier geven. Je kunt er een leeg of moeilijk bewerkbaar stukje mee inzaaien: dat voorkomt dat het bed snel ingenomen wordt door niet gewenste planten. De groenbemester maakt door het sterke wortelgestel harde aarde opener en brengt voeding, zoals stikstof, in de aarde. Je schoffelt het om vóór het zaad schiet, laat een paar dagen liggen en spit het onder zodat het ter plekke verteert tot compost. Veel bloeiende groenbemesters trekken bijen, hommels en zweefvliegen aan, graag geziene gasten voor de bevruchting en luisbestrijding! Enkele voorbeelden van groenbemesters: phacelia ("bijenplant"), rode klaver, winterrogge.

Niet ieder gewas heeft behoefte aan heel voedingsrijke grond door toevoeging van compost. Uitgaande van goed bewerkbare kleigrond kan je in grote lijnen aanhouden: koolsoorten de meeste compost, blad- en vruchtgewassen veel, aardbei veel, aardappel heel weinig, wortelgewassen geen compost, peulvruchten geen compost. Om je een idee te geven: "veel" betekent circa 2 kruiwagens per 10 m².

De composthoop is een goede plek voor de pompoenplant!

Stap 3: een goed tuinplan met wisselteelt

Wisselteelt betekent dat je de groenten en gewassen elk jaar op een andere plek zet. Dit doe je om ziektes, plagen en uitputting van de grond te voorkomen. Het duurt gemiddeld 4 jaar voor de groente weer op hetzelfde stukje kan staan. Er zijn grofweg 6 soorten gewassen die moeten wisselen. Daarnaast wil je vast nog een stuk met vaste planten zoals kruiden hebben, en een hoekje voor compost en dergelijke. Je kunt voor een tuinplan voor de 6 gewassen bijvoorbeeld dit schema gebruiken: in vak 1 bonen, vak 2 aardappel, vak 3 wortelgewassen (biet, ui, wortel, pastinaak, knoflook etc.), vak 4 blad- en vruchtgewassen (sla, andijvie, spinazie, prei; courgette, komkommer, suikermaïs etc)), vak 5 erwt, vak 6 kool. In het volgende jaar verhuizen de bonen naar vak 2, de aardappel naar vak 3 enzovoort. Elk jaar alles een vak verder. In dit voorbeeld profiteer je ook van de gunstige werking van het voorgaande gewas (bonen brengen bijvoorbeeld veel stikstof in de grond). Je kunt de volgorde wat variëren, een gewas weglaten of meer vakken met hetzelfde gewas om en om invoegen. Het is in ieder geval af te raden om wortelgewassen na aardappel of bonen te zetten, zet kool niet na wortelgewassen, en zet aardappel niet na bonen. Afhankelijk van de grootte van je tuin en welke groenten je lekker vindt, kun je je tuin nu in stukken verdelen en een tuinplan maken.

Stap 4: handige combinaties!

Niet alleen is het slim om op te letten dat je planten elk jaar van vak laat wisselen, ook kun je gebruik maken van de goede invloed die sommige planten op elkaar hebben als ze dicht bij elkaar in de buurt staan. Met deze zogenaemde combinatieteelt kun je meer plezier hebben van je oogst en minder last van aantasting.

Goede combinaties, die ook binnen het vak van de wisselteelt passen, zijn: slasoorten met prei; wortel met ui, ui met rode biet, knoflook met wortel. Zet ze in afwisselende rijtjes bij elkaar.

Ook kruiden helpen mee, zoals dille langs een rand (wordt vrij hoog!) bij sla of bonen.

Nog meer leuke burens: aardappels met maïs en goudsbloem, asperges met tomaten, broccoli met kervel, doperwtjes met munt.

Niet goed samen gaan ui bij boon of kool; knoflook niet bij bonen of erwten; courgette, pompoen, komkommer niet bij aardappel; tomaten niet naast aardappels of maïs; dille niet naast wortels.

Stap 5: al die beestjes die je planten ook zo lekker vinden...

Met een gezonde bodem, wisselteelt en goede combinaties voorkom je al zoveel mogelijk allerlei plagen en aantastingen. Toch is het onvermijdelijk dat er slakken, kevertjes en andere beestjes in je tuin zitten die graag een hapje mee eten. Het prettige is dat deze beestjes ook weer hun vijanden hebben. En die kunnen je goed helpen! Maak je tuin aantrekkelijk voor vogels en egels door te zorgen voor schuilplaatsen en nestplaatsen. Een haag, een takkenhoop, vogelnestkastjes, zaden van uitgebloeide bloemen, bes-dragende struiken lokken je kleine helpers naar je tuin. Ook allerlei insecten zoals zweefvliegen, oorwormen en lieveheersbeestjes zijn dol op belagers van je groenten. Giftige verdelgungsmiddelen horen niet in de moestuin – schadelijk niet alleen voor de eigen gezondheid maar voor de hele natuur. Je trouwe egel ben je direct weer kwijt. Hier volgen wat natuurvriendelijkere maatregelen.

Plantenaftreksels of plantengier kun je goed gebruiken als preventie tegen schimmels en insecten. Het werkt afstotend op belagers en sommige aftreksels versterken de celwanden van de plant. Pluk een emmer Grote Brandnetels en zet ze 12-24 uur in koud water. Zeef het en spuit of giet het aftreksel meerdere dagen over luisgevoelige planten zoals tuinbonen, al voor de luizen te zien zijn. Als de plant al zwart ziet, ben je te laat! Heermoes ('paardenstaart') werkt versterkend tegen schimmels en bacterieziekten en bladluizen. Doe ongeveer een kilo verse heermoes in een emmer water (10 liter) en laat het enkele dagen in de zon staan. Zeef de intussen flink stinkende gier, verdun het met water en giet het over de plant en de grond. Zo maak je je tegenwerker tot vriend!

Dat laatste gaat met slakken moeilijker. En ze kunnen flinke schade aanrichten, 's nachts en bij vochtig weer ook overdag. Laat geen tuinafval of andere mogelijke schuilplaatsen voor slakken slingeren. Hou de grond droog en onkruidvrij. Giet bij droog weer 's ochtends zodat de grond 's avonds al weer is opgedroogd. Slakken hebben een hekel aan scherpe hindernissen; strooi gemalen schelpen rond je sla- en koolplantjes. Het brengt bovendien wat kalk in de grond. Een 15 tot 20 cm hoge strook dun plastic in de grond gestoken rond het bed houdt de slak eruit: hij kruipt wel omhoog maar komt niet over de scherpe rand. Verder lijken slakken een hekel te hebben aan de geur van Oost-indische kers, hysop, tijm, salie, knoflook en tomaat. Het proberen waard! Wel eens een slak in de tomatenplant gezien? Vallen van ingegraven potjes vloeistof zijn af te raden omdat er ook veel andere plezierige insecten in verdrinken.

Bij slechtgroeiende aardappels, bietjes, tomaten, uien en aardbeien kan er sprake zijn van aantasting door aaltjes, minuscule wormpjes die o.a. de plantenwortels aantasten. Preventie door wisselteelt is belangrijk. De beste bestrijder is Tagetus, ook afrikaantjes genoemd. Bij een stevige aantasting heeft een enkel een randje afrikaantjes geen zin. Neem ze op in je tuinplan en laat ze minstens 3 maanden staan!

**En dan: tijd voor
je oogst!
Genieten maar**

2011 copyright Meta van de Veen

Meer info en verhuur van tuinen:
Tuinvereniging Ons Belang
Nieuwegein
www.onsbelang-nieuwegein.nl